

A1 Topaic 9

04 Ag ithe agus ag ól

Labhairt

3

04 Ag ithe agus ag ól

Le múineadh:

- A rá cad iad na cineálacha bia agus dí a itheann agus a ólann tú agus ceist a chur ar dhuine cad iad na cineálacha bia agus dí a itheann agus a ólann sé.

4

ól agus ith

- An féidir leat na briathra seo a chur san Aimsir Láithreach.

- **ól**
- **ith**

5

ól – Aimsir Láithreach

- *ólaim*
- *ólann tú*
- *ólann sé*
- *ólann sí*
- *ólaimid*
- *ólann sibh*
- *ólann siad*

6

ith – Aimsir Láithreach

- *ithim*
- *itheann tú*
- *itheann sé*
- *itheann sí*
- *ithimid*
- *itheann sibh*
- *itheann siad*

7

ól agus ith

- Anois, cruthaigh an fhoirm dhiúltach agus an fhoirm cheisteach dóibh.

• **ól**

• **ith**

8

ól – Aimsir Láithreach

- *an ólaim?*
- *an ólann tú?*
- *an ólann sé?*
- *an ólann sí?*
- *an ólaimid?*
- *an ólann sibh?*
- *an ólann siad?*

9

ól – Aimsir Láithreach

- *Ní ólaim*
- *Ní ólann tú*
- *Ní ólann sé*
- *Ní ólann sí*
- *Ní ólaimid*
- *Ní ólann sibh*
- *Ní ólann siad*

10

ith – Aimsir Láithreach

- *An ithim?*
- *An itheann tú?*
- *An itheann sé*
- *An itheann sí?*
- *An ithimid?*
- *An itheann sibh?*
- *An itheann siad?*

11

ith – Aimsir Láithreach

- *Ní ithim*
- *Ní itheann tú*
- *Ní itheann sé*
- *Ní itheann sí*
- *Ní ithimid*
- *Ní itheann sibh*
- *Ní itheann siad*

12

Cleachtadh Neamhspleách

- An féidir leat na briathra seo a chur san Aimsir Láithreach.
- Ansin, cruthaigh an fhoirm dhiúltach agus an fhoirm cheisteach dóibh.

• **dún**

• **bris**

13

Cleachtadh Neamhspleách

1 brisim
• an mbrisim?
• ní bhrisim	1 brisimid
• an mbrisimid?
• ní bhrisimid
2 briseann tú
• an mbriseann tú?
• ní bhriseann tú	briseann muid
• an mbriseann muid?
• ní bhriseann muid
3 briseann sé (MASC.)
• an mbriseann sé?
• ní bhriseann sé	2 briseann sibh
• an mbriseann sibh?
• ní bhriseann sibh
briseann sí (FEM.)
• an mbriseann sí?
• ní bhriseann sí	3 briseann siad
• an mbriseann siad?
• ní bhriseann siad

14

Cleachtadh Neamhspleách

1 dúnaim • an ndúnaim? • ní dhúnaim 2 dúnann tú • an ndúnann tú? • ní dhúnann tú 3 dúnann sé (MASC.) • an ndúnann sé? • ní dhúnann sé dúnann sí (FEM.) • an ndúnann sí? • ní dhúnann sí	1 dúnaimid • an ndúnaimid? • ní dhúnaimid dúnann muid • an ndúnann muid? • ní dhúnann muid 2 dúnann sibh • an ndúnann sibh? • ní dhúnann sibh 3 dúnann siad • an ndúnann siad? • ní dhúnann siad

15

Bileog Bia agus Deoch

16

Ithim agus ólaim

- Ithim feoil.
- Ní ithim iasc.
- Ithim arán agus im.
- Ithim glasraí ach ní ithim torthaí.
- Ólaim caife ach ní ólaim tae.
- Ólaim beoir.
- Ní ólaim fíon.

17

Ithim agus ólaim

- Ithim feoil.
- Ní ithim iasc.
- Ithim arán agus im.
- Ithim glasraí ach ní ithim torthaí.
- Ólaim caife ach ní ólaim tae.
- Ólaim beoir.
- Ní ólaim fion.

18

Ithim agus ólaim

- Ithim feoil.
- Ní ithim iasc.
- Ithim arán agus im.
- Ithim glasraí ach ní ithim torthaí.
- Ólaim caife ach ní ólaim tae.
- Ólaim beoir.
- Ní ólaim fion.

19

Ithim agus ólaim

- Déan cur síos ar na rudaí a itheann/ólann tú agus na rudaí nach n-itheann agus nach n-ólann tú.
- Bain úsáid as an mbileog agus an stór focal ag bun an leathnaigh.

20

Ithim agus ólaim

- An itheann tú prátaí?
- Ithim./Ní ithim.
- An ólann tú beoir?
- Ólaim/ Ní ólaim.
- An itheann tú feoil?
- Ithim./Ní ithim.
- An ólann tú fion?
- Ólaim/ Ní ólaim.

21

Ithim agus ólaim

- An itheann tú prátaí?
- Ithim./Ní ithim.
- An ólann tú beoir?
- Ólaim/ Ní ólaim.
- An itheann tú feoil?
- Ithim./Ní ithim.
- An ólann tú fion?
- Ólaim/ Ní ólaim.

22

Ithim agus ólaim

- Déan cleachtadh ar na ceisteanna agus freagraí thuas i mbeirteanna, ag baint úsáide as na pictiúir ar bhileog **Bia agus Deoch**.
- Tóg sealanna ag cur ceisteanna ar a chéile.

23

Ithim agus ólaim

Mar shampla:

- Duine A: An itheann tú feoil?
- Duine B: Ithim. Cad fútsa?
- Duine A: Ní ithim. An ólann tú fíon?
- Duine B: Ólaim. Agus tusa?
- Duine A: Ólaim, cinnte.

24

Bileog Ag ithe agus ag ól Bia blasta sa bhaile

Tá do pháirtneir chun cuairt a thabhairt ort sa bhaile agus tá sé ar intinn agat lón blasta a dhéanamh dó. Ach, cad iad na rudaí a itheann agus a ólann sé nó nach n-itheann agus nach n-ólann sé? Cuir ceisteanna air agus breac síos a fhreagraí sna spásanna cuí. Ansin, inis dó cad a dhéanfaidh tú don lón.

✓

x

Lón blasta

25

Bia blasta sa bhaile

- Tá do pháirtneir chun cuairt a thabhairt ort sa bhaile agus tá sé ar intinn agat lón blasta a dhéanamh dó.
- Ach, cad iad na rudaí a itheann agus a ólann sé nó nach n-itheann agus nach n-ólann sé?
- Cuir ceisteanna air agus breac síos a fhreagraí sna spásanna cuí.
- Ansin, inis dó cad a dhéanfaidh tú don lón.

26

Bia blasta sa bhaile

- Mar shampla:
- *An itheann tú feoil?* • *Ní ithim.*
- *An itheann tú iasc?* • *Ithim.*

✓ iasc	x feoil	Lón blasta <i>arán donn iasc le fion</i>	🔊
-----------	------------	---	---

27

An itheann tú bradán?

- Tá bradán deataithe ar arán donn an-choitianta in Éirinn agus tá tionscal an bhradáin dheataithe ina thionscal tábhachtach.
- Is iasc ar leith é an bradán i scéalaíocht na hÉireann.
- Iasc draíochta, miotaseolaíochta atá ann a bhfuil gaois ag baint leis sna seanscéalta. 🔊

28

An itheann tú bradán?

- Tá bradán deataithe ar arán donn an-choitianta in Éirinn agus tá tionscal an bhradáin dheataithe ina thionscal tábhachtach.
- **Smoked salmon on brown bread is very common in Ireland and the smoked salmon industry is an important industry.** 🔊

29

An itheann tú bradán?

- Is iasc ar leith é an bradán i scéalaíocht na hÉireann.
- **The salmon is a special fish in Irish storytelling.**
- Iasc draíochta, miotaseolaíochta atá ann a bhfuil gaois ag baint leis sna seanscéalta.
- **It is a magical, mythological fish that is associated with wisdom in the old stories.**

30

Fionn Mac Cumhaill agus an bradán feasa

31

An bradán feasa

- Ar chuala tú an scéal sin riamh?
- Seo leagan amháin den scéal.

32

An bradán feasa

- De réir na scéalta, d'ith bradán áirithe caora a thit isteach san abhainn ó chrann caorthainn draíochta agus is ar an mbealach sin a fuair an t-iasc a ghaois.
- Tugadh an t-ainm an Bradán Feasa (fios) air mar gheall air sin.

33

An bradán feasa

- Nuair a bhí Fionn mac Cumhaill ina ógánach, rug sé ar an mbradán feasa lá agus thosaigh sé á chócaireáil.
- Tháinig spuaic ar chraiceann an éisc agus chuir Fionn a ordóg air chun é a phléascadh.
- Bhí an t-iasc an-te, ar ndóigh, agus chuir Fionn a ordóg dhóite ina bhéal.

34

An bradán feasa

- Sin an chaoi a bhfuair Fionn mac Cumhaill bua na tairngreachta.
- Nuair a bhí eolas uaidh, ní raibh air ach a ordóg a chur ina bhéal faoina fhiacal feasa agus tháinig an t-eolas chuige.
- Bhí Fionn ina Thaoiseach ar na Fianna ina dhiaidh sin.

35

An bradán feasa

- De réir na scéalta, d'ith bradán áirithe caora a thit isteach san abhainn ó chrann caorthainn draíochta agus is ar an mbealach sin a fuair an t-iasc a ghaois.
- *According to the stories, a certain salmon ate a berry that fell into the river from a magical rowan tree and that's how the fish got its wisdom.*

36

An bradán feasa

- Tugadh an t-ainm an Bradán Feasa (fios) air mar gheall air sin.
- *He was called the Salmon of Knowledge because of that.*

37

An bradán feasa

- Nuair a bhí Fionn mac Cumhaill ina ógánach, rug sé ar an mbradán feasa lá agus thosaigh sé á chócaireáil.
- *When Fionn mac Cumhaill was a youth, he caught the salmon one day and began to cook it.*

38

An bradán feasa

- Tháinig spuaic ar chraiceann an éisc agus chuir Fionn a ordóg air chun é a phléascadh.
- *A blister appeared on the skin of the fish and Fionn put his thumb on it to burst it.*

39

An bradán feasa

- Bhí an t-iasc an-te, ar ndóigh, agus chuir Fionn a ordóg dhóite ina bhéal.
- *The fish was very hot, of course, and Finn put his burnt thumb in his mouth.*

40

An bradán feasa

- Sin an chaoi a bhfuair Fionn mac Cumhaill bua na tairngreachta.
- *That's how Fionn mac Cumhaill got the gift of prophecy.*

41

An bradán feasa

- Nuair a bhí eolas uaidh, ní raibh air ach a ordóg a chur ina bhéal faoina fhiacal feasa agus tháinig an t-eolas chuige.
- *When he wanted information, he just had to put his thumb in his mouth under his wisdom tooth and the information came to him.*

42

An bradán feasa

- Bhí Fionn ina Thaoiseach ar na Fianna ina dhiaidh sin.
- *Fionn was later Taoiseach of the Fianna.*

43

An bradán feasa

- An raibh bradán deataithe ar arán donn agat riamh?
- Cad iad na comhábhair atá i mbéilí simplí traidisiúnta ó do thír féin.
- An bhfuil a leithéid de scéal ó do thír féin.

44
